

Händer i Nätverket

- **Miss inte vårmötet** på Clarion Hotel Arlanda den 20-21 mars och tillhörande Studiebesök den 19 mars På kvarnholmen. [Läs mer här](#)
- **Seminarium om tillämpad riskbedömning** i Göteborg den 16 maj. Läs mer här på [hemsidan](#).
- **Renare Mark region Norr** bjuder in till årsmöte med spännande föredrag den 20 februari. Läs mer [här](#)
- **Renare Mark region Syd** bjuder in till årsmöte med studiebesök den 27 februari. Läs mer [här](#).
- **Renare Mark region Mälardalen** bjuder in till årsmöte med studiebesök den 4 mars. Läs mer [här](#).

/ULRIKA LARSON, ORDFÖRANDE

Nätverket Renare Marks nyhetsbrev distribueras till samtliga medlemmar i nätverket via e-post. Nätverket är öppet för alla intresserade. Enskilt medlemskap kan tecknas av alla, för företag finns korporativt medlemskap. Mer information finns på nätverkets hemsida eller kan fås genom att skicka e-post till nätverket. Bidrag till Nyhetsbrev tas gärna emot.

REDAKTION:

Nyhetsbrev:
Hanna Hartmann, 0706-93 00 56
hanna@enviromiljoteknik.se

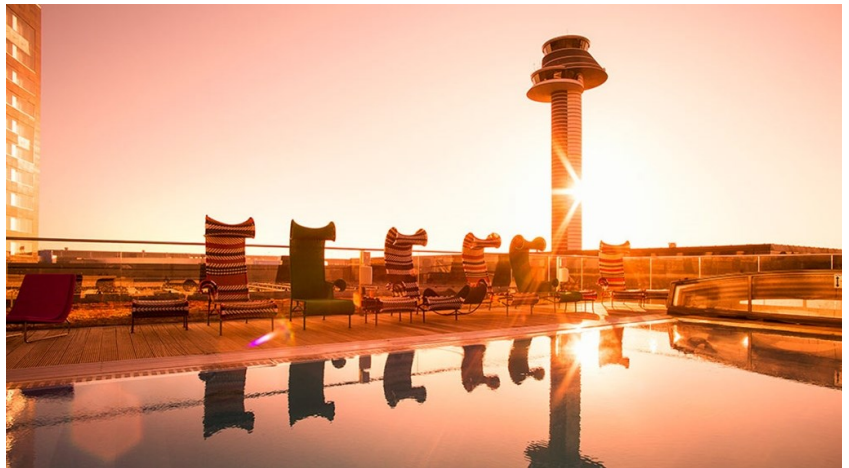
Hemsida:
Peter Harms-Ringdahl
info@renaremark.se

ANSVARIG UTGIVARE:

Ordförande:
Ulrika Larson, 0708-473 475
Ulrika.larson@empirikon.se

Nätverket Renare Mark
c/o Ekorola AB
Fabriksgatan 23

Renare Mark möter våren på Arlanda!

Våren närmar sig och med den Renare Marks Vårsmöte som går av stapeln den 20-21 mars på Clarion Hotel Arlanda. I skrivande stund har 387 deltagare från branschens alla hörn anmält sig! Sista dagen för early bird är den 15 februari. Är du intresserad av att ställa ut en poster på vårmötet så finns det fortfarande platser kvar. Kontakta [Hanna Hartmann](#) om du vill veta mer och anmäla en poster.

För företag som vill ställa ut så finns det fortfarande några utställningsplatser kvar. Läs mer [här](#).

Vatten och Sediment är ett tema som rymmer ämnen som juridik, spridning och provtagning, riskbedömning, åtgärder, forskning, vägledning och riktlinjer. På [anmälningsidan](#) hittar du mer information. Välkommen med din anmälan!

Kallelse till föreningsstämma

Renare Mark kallar sina medlemmar till årsstämma på Clarion Hotel Arlanda den 20 mars, kl 17.00-18.00.

Årsstämman anordnas i salen Los Angeles på Clarion Hotel Arlanda i samband med Vårsmötet.

Handlingar till årsstämman hittar ni på [Nätverkets hemsida](#)

Varmt välkomna/
Renare Marks Styrelse

Rapport från de regionala avdelningarna

Renare Mark Syd anordnade studiebesök vid Trafikverkets 4-spårsutbyggnad mellan Lund och Malmö. Arrangemanget lockade 37 deltagare som fick en inblick i stora infrastrukturprojekt och problematiken med masshantering. De berättade om det stora massunderskott och massöverskott i olika faser av projektet och olika kontakter med myndigheter. De visade även hur de genom drönarteknik fick väldigt bra kontroll över upplagsplatser och enkelt kunde se hur mycket som var utlagt och hur mycket som fanns kvar att lägga.

Den 29 januari var det dags för Renare Mark Väst att hålla årsstämma. Tillsammans med NCC bjöd region Väst in till ett studiebesök på Trafikplats Tingstad i Göteborg, som är en del av Marieholmsförbindelsen. Studiebesöket var lyckat med cirka 30 anmälda. NCC och Trafikverket berättade om projektet och dess utmaningar med fokus på miljö- och markmiljöfrågor. Under studiebesöket visades bland annat projektets byggnation av bro, vägar, stödmur och bullermur. En återinfiltrationsanläggning och armerings- och gjutningsarbeten visades också.

I samband med studiebesöket hölls Renare mark västs årsmöte där nya styrelsemedlemmar valdes in. De nya styrelsemedlemmarna består av Emelie Westman (Liljemark Consulting), Erika Kämäräinen (Ramboll), Jenny Norrman (Chalmers) och Linnea Ljung (Setterwalls advokatbyrå).

Den 5 februari höll region Öst årsstämma i Linköping. I samband med årsmötet arrangerades två föredrag.

Först höll Paul Edebalk föredrag om SGI's regeringsuppdrag inom förorenade sediment. Uppdraget är en del av regeringens satsning på Rent Hav och har särskilt fokus på undersökningar, utredningar och åtgärder av förorenade sediment och fibersediment. SGI, NV, HaV, SGU och Lst har tillsammans satt upp gemensamma mål och en färdplan till 2022 för att nå en renare vattenmiljö genom samverkan, ökad kunskap och effektiva åtgärder av förorenade sediment. Paul presenterade även forskningsuppdraget Treasure. Under 2019 kommer arbetet fortsätta med bl.a. TBT i småbåtshamnar, förstudier om genomförda fiberbanksprojekt, källspårning, sekundär förgiftning och man kommer även arbeta med att ta fram en vägledning för riskbedömning av förorenade sediment.

Det andra föredraget hölls av Jelena Jones från Niras som pratade om PFAS i fisk, ytvatten och sediment. Hon berättade om olika metoder för provfiske: översiktsnät, spö, mjärde och presenterade hur de undersökt PFOS i biota, ytvatten och sediment och vilka rikt- och jämförvärden som är lämpliga att använda. Jelena diskuterade även resultat och gjorde jämförelser mellan uppmätta halter.

Vid stämman avtackades Adrian Sokolik (Linköpings kommun/ÅF) som ledamot efter sina fyra år i styrelsen. David Rogbeck (ÅF) återvaldes som ordförande och Monica Ouacha (Niras) återvaldes som vice ordförande. Övriga styrelsemedlemmar är Maria Lindqvist (Länsstyrelsen), Erik Törner (Synlab), Martha Toftgård (Ramboll), Mats Glad (Ragn-Sells) och Hannes Wern (Norrköpings kommun) sitter kvar i styrelsen.

Seminarium om förorenade byggnader

Den 7 februari anordnade Renare Mark ett seminarium om förorenade byggnader på Sankt Gertrud konferens i Malmö. Dagen inleddes av moderator Lena Torin från Golder Associates som gav oss en kort introduktion till dagens tema med en tillbakablick om vad som hänt de sista 10 åren inom förorenade byggnader. Därefter berättade Filip Jönsson från Miljöfirman om inventering och provtagning av träskydds- och bekämpningsmedel i byggnader där bl.a. höga halter av DDT har påvisats i träbjälkar i flera byggnader, och troligtvis är det ett vanligt förekommande problem.

Fanny Söderkvist från Miljö-förvaltningen i Malmö Stad fortsatte på Filip's föredrag och berättade om tillsynen av dessa byggnader och att riskbedömningar av Miljö-medicin utförts för att utreda vilka risker det medför att vistas i dessa lokaler. Ett flertal byggnader har stängts tillsvidare i väntan på utredning eller sanering.

Nästföljande föredragshållare, Jenny Seppas från WSP pratade betong och vikten av att provta betongen samt att göra laktester för att utreda vilka eventuella risker som finns med att återvinna betong.

Sist ut innan lunch var Linnéa Ljung från Settervalls Advokatbyrå som gav oss en kort lektion om vems som ansvarar för en förorenad byggnad och var det går att hitta lagstöd. Att miljölagstiftningen är ung gör att det finns inte mycket praxis vilket var en utmaning enligt Linnéa.

Efter lunch var det dags för Torwald Bergström från Orbicon att prata Due diligence och fastighets-överlåtelser. Han gav oss flera praktiska exempel på olika komplexa situationer och hur vi kan tänka när det gäller provtagning vid fastighetsoverlåtelser.

Nästa föredragshållare var Johnny Gfrörer från Lotus AB som arbetar med rivningar och saneringar. Han berättade kort om hans vardag innan det ställdes en massa frågor till honom, deltagarna ville ha tips på hur deras miljöinventeringar kan bli ännu bättre och Johnny svarade med att ju mer information det finns i en rivningsplan ju bättre är det samt att försöka mängda materialet i den mån det är möjligt.

Efter fiket var det dags för Charlotte Gudum från

Golder i Danmark att berätta om ett projekt där inomhusluften i en skola med höga PCB-halter sanerades genom försegling och termisk stripping. Detta minskade halterna så pass mycket att eleverna kunde flytta tillbaka till skolan. Förseglingen utfördes med en speciell epoxyfärg som stänger in föroreningen. Den termiska strippingen utförs genom att huset värms upp till 60-70 grader där luften sedan går genom ett kol-filter. Det har tidigare inte utförts på en byggnad som ska stå kvar utan utförs i Holland och Tyskland på byggnader som ska rivras eller redan är rivna.

Stefan Eriksson från Pegasus Lab gav oss en introduktion till luftprovtagning i inomhusluft. Vad är syftet, vilka mätare ska vi använda och var placerar vi våra mätare i byggnaden för att provtagningen ska bli så bra och representativ som möjligt.

Avslutade dagen gjorde Börge Hvidberg, Region Midtjylland genom att berätta om ett projekt där de mätt upp bensen och VOC i inom- och utomhusluft kring byggnader runt om i Danmark. Resultaten varierade stort om det var sommar eller vinter och om det var inne i de stora städerna eller på landet. Det som förvånade projektgruppen var att halterna av framförallt bensen varierade beroende på vilken sida av huset som mätaren satt på.

På [Renare Marks hemsida](#) finns samtliga presentationer från dagen.

Stort tack till alla inblandade för en intressant och rolig dag!
/Hanna Hartmann, Nätverkskoordinator

Konferenser

The Journal of Solid Waste Technology and Management

International Conference on Solid Waste Technology and Management

Den 31 mars-3 april anordnas Conference on Solid Waste Technology and Management i Annapolis i USA. Här möts olika branscher för att presentera och diskutera ämnen som deponering, återvinnig, avfallshantering, regelsystem, ekonomi och tekniker. Läs mer [här](#).

Miljöbalksdagarna 4-5 april

Naturvårdsverket anordnar Miljöbalksdagarna på Münchenbryggeriet i Stockholm den 4-5 april 2019. Under dagarna får deltagarna lyssna till föredrag som resurseffektiv masshantering, miljöbalkens roll, klimatanpassa med miljöbalken som verktyg och mycket mer. Läs mer och anmäl dig [här](#).

Innovative Sustainable Remediation

Välkomna till slutkonferensen av EU-projektet INSURE (Innovative Sustainable Remediation) som går av stapeln den 10 april i Norrköping. INSURE är ett projekt inom förorenade områden med inriktning på bland annat hållbara saneringsmetoder och utveckling av metoder och verktyg för tillsynen. I projektet deltar sex partners från Sverige, Finland och Lettland. Mer information om projektet finns på projektets

hemsida, www.insureproject.se.

Anmälan görs via [Länstyrelsen Östergötlands kalender](#) senast 15 mars. Varmt välkommen med din anmälan!

Läs mer i [inbjudan!](#)

NICOLE är ett forum för hantering av förorenad mark inom Europa, där samarbete mellan industri, akademien och konsulter främjas inom ramen för utveckling och tillämpning av hållbara tekniker. NICOLE anordnar två konferenser varje år, varav planeringen för den kommande vårkonferensen är i full gång.

Den 12-14 juni anordnar NICOLE en workshop i Lyon, Frankrike med temat *innovativa sätt att hantera skulder*.

De två dagarna kommer bland annat att handla om pilot- och demonstrationsprojekt där smarta lösningar har tillämpats inom saneringar vilket gav betydligt bättre resultat jämfört med traditionella tillvägagångsätt.

Ytterligare information kommer upp på [NICOLEs hemsida](#) under våren.

Den 1-6 september, 2019, så arrangeras den Europeiska Geoteknik konferensen ([ECSMGE](#)). Denna gång är det Island som står som värd. Förutom studiebesök och exkursioner kommer deltagarna få lyssna till innovationer, forskning, utveckling av nya tekniker och utrustning. Boka redan nu in dagarna och vill du få möjlighet att presentera ditt projekt vid konferensen, så skickar du in ditt [abstrakt](#) senast 15 april, 2018.

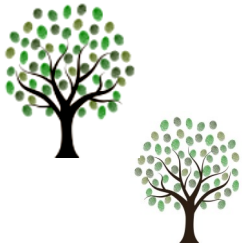

Vårens kurser från SGF

Den 20-22 maj håller SGF certifieringskurs för ytvatten- och sediment. Kursen omfattar regelverk kring recipientkontroll, limnologi, provtagningsmetodik och praktiska övningar. Läs mer och anmäl dig på SGF:s [hemsida](#).

Den 7-10 oktober håller SGF en 4-dagars kurs i miljötekniska markundersökningar. Kursen riktar sig till personer som utför provtagning i fält och ger en bred bas i utredning av förorenade områden där deltagarna lär sig hur en provtagning bör planeras, utföras, dokumenteras och utvärderas. Kursen vänder sig till konsulter, entreprenörer, beställare och handläggare på tillsynsmyndighet. Läs mer på SGF:s [hemsida](#).

Den 14-17 oktober håller SGF certifieringskurs för jord- och grundvatten. Kursen omfattar hydrologi, kemi, provtagningsmetoder, arbetsmiljö, fältövningar m.m. Läs mer och anmäl dig på SGF:s [hemsida](#).

Ny vägledning från Naturvårdsverket och SGI om att riskbedöma och åtgärda PFAS-föroreningar inom förorenade områden

Naturvårdsverket har tillsammans med SGI den 25 januari 2019 publicerat en gemensam vägledning om hur högfluorerade ämnen (PFAS) kan riskbedömas och åtgärdas på förorenade områden.

PFAS har uppmärksammats stort de senaste åren, då dessa föreningar bland annat har påträffats i dricksvatten på flera platser i Sverige, både i allmänna vattentäkter och i enskilda brunnar. Många PFAS är toxiska, hälso- och miljöfarliga, och flera av dem bioackumuleras. PFAS förekommer inte naturligt, utan är syntetiskt framställda av människan. PFAS har speciella fysikaliska och kemiska egenskaper som gör dem mycket funktionella i vissa kommersiella och industriella sammanhang.

Målgruppen för denna vägledning är i första hand tillsynsmyndigheter som bedriver tillsyn av områden förorenade med PFAS.

Denna vägledning är en kunskapsmanställning, och syftet med den är att öka tillsynsmyndigheternas kunskap om risker, källor och egenskaper hos PFAS, samt metoder för att åtgärda PFAS-förorenade områden. Naturvårdsverkets och SGI:s förhoppning är att vägledningen ska ge tillsynsmyndigheterna bättre förutsättningar att bedriva en effektiv och enhetlig tillsyn av områden som förorenats av PFAS.

Vägledningen är ett levande dokument som uppdateras när ny information blir tillgänglig. Läs mer på Naturvårdsverkets [hemsida](#).

Planering av Renare Mark-året 2019 - vi vill ha dina synpunkter!

Varje år i april träffas Renare Marks styrelse under två intensiva dagar för att sätta agendan för kommande verksamhetsår. Under dessa dagar beslutas teman och orter för fyra heldagsseminarier samt nästkommande Vårmöte.

Vi har under året som gått fått in synpunkter och önskemål om teman på kommande arrangemang via enkäter i samband med seminarier och Vårmötet. Detta tar vi med oss till kickoffen och verksamhetsplaneringen.

Har du några önskemål som du vill lyfta? Tveka inte att mejla dina idéer till [Nätverkets koordinator Hanna](#). Vi uppskattar även förslag på hur vi kan utveckla Nätverket i stort, både nationellt och lokalt.

